

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 15/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsod- lingen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 oktober 2001 en proposition med förslag till lag om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (RP 168/2001 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande (GrUU 47/2001 rd) om propositionen. Utlåtandet ingår som bilaga till detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Esko Laurila och överinspektör Esa Hiiva, jord- och skogsbruksministeriet

- lagstiftningsrådet Outi Suviranta, justitieministeriet
- budgetrådet Kati Suihkonen, finansministeriet
- lagskipningsrådet Väinö Vainio, landsbygdsnäringsnämnden
- direktör Kaj Suomela, Österbottens arbetskrafts- och näringscentral
- direktör Jaakko Kekoni, Norra Savolax arbetskrafts- och näringscentral
- direktör Esko Kiviranta, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK r.f.
- juristen Helena Ålgars, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund.

Dessutom har utskottet fått skriftligt utlåtande från

- Handelsträdgårdsförbundet rf
- Frukt- och bär odlarnas förbund rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en ny lag om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen. Lagen föreskriver om stödformer och beslut om dem, grunderna för stöden, sänkning och förvägran av stöd och om vissa procedurer.

I lagens tillämpningsområde ingår inom ramen för anslagen i statsbudgeten de nationella stöd som beviljas jordbruket och trädgårdsodlingen i enlighet med fördraget om Finlands an-

slutning till Europeiska unionen, fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och och annan lagstiftning av Europeiska gemenskapen. Lagen tillämpas inte på stöd och bidrag som helt och hållet finansieras av Europeiska gemenskapen eller på stöd som beviljas på grundval av lagen om finansiering av landsbygdsnäringslag, lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar och skoltlagen.

Den främsta orsaken till denna totalrevidering är att lagen om de nationella stöden till jordbruket och trädgårdsodlingen behöver ses över i överensstämmelse med kraven i den nya grundlagen. De grundläggande principerna i förslaget stämmer i huvudsak överens med gällande lag och nuvarande praxis.

I fråga om bemyndigandebestämmelserna hänför sig proposition till regeringens proposi-

tion med förslag till lagstiftning om inrättande av Landsbygdsverket.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2002.

Utlåtandet från grundlagsutskottet

I sitt utlåtande anser grundlagsutskottet att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Men grundlagsutskottet anför en lång rad anmärkningar till detaljer i lagförslaget.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Utskottet framhåller att det främsta skälet för denna totalrevidering är att lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen behöver ses över för att uppfylla kraven i den nya grundlagen. Det betyder att de grundläggande principerna för stödsystemet skrivs in i lag. Lagen föreslås dessutom föreskriva om mer specificerade befogenheter för statsrådet och jord- och skogsbruksministeriet att meddela närmare bestämmelser genom förordning. Enligt motiveringen till propositionen är ett av målen också att förbättra den tekniska nivån på författningarna om nationella stöd. Men de grundläggande principerna i förslaget stämmer i huvudsak överens med gällande lag och nuvarande praxis.

Regeringen föreslår att Landsbygdsverket, som föreslås bli inrättat genom en proposition med förslag till lagstiftning om inrättande av Landsbygdsverket (RP 140/2001 rd) men som har återtagits av regeringen, skall ha rätt att besluta om undantag från stödvillkoren och att utfärda föreskrifter enligt vad som bestäms i lagen om förfarandet vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnärings (1336/1992). Med hänvisning till att propositionen har återtagits kommer utskottet nedan att föreslå vissa ändringar i lagförslaget. Ovan påpekar utskottet att grundlagsutskottet anför en lång rad anmärkningar till detaljer i lagförslaget. Också på grund av dem kommer utskottet att lägga fram vissa ändringar nedan.

I likhet med grundlagsutskottet finner jord- och skogsbruksutskottet det viktigt att det av själva bemyndigandebestämmelsen framgår att de förordningar som utfärdas med stöd av den föreslagna lagen är avsedda att precisera regleringen i övrigt. Bestämmelserna om grunderna för fastställandet av stöd ingår i lagförslaget 3 kap. De innehåller också talrika fullmakter att utfärda förordningar. I den utredning som utskottet har fått framhålls det att de lagfästa och bestående grundförutsättningarna är uttömmande fastlagda på lagnivå genom dessa bestämmelser. Dessutom framhålls det i utredningen att 9—15 § har mycket exakta bestämmelser om de frågor som dels skall regleras i lag, dels kommer att ingå i förordningar av statsrådet och ministeriet. Vidare sägs det att bemyndigandena att utfärda förordning inte innebär att bestämmelserna i denna lag blir mer detaljerade, utan att bemyndigandena hade funnits redan utan att lagen har en grundläggande bestämmelse om dem. Däremot innehåller 4 kap. närmare bestämmelser om rätt att utfärda närmare bestämmelser genom förordning. Kapitlet har en grundläggande och stipulerande bestämmelse om sänkning och förvägran av stöd. Det är viktigt att ta hänsyn till dessa saker när formuleringen av bemyndigandena bedöms, anser utskottet.

Av de skäl som nämns i motiveringen till propositionen och på grundval av erhållen utredning finner utskottet förslaget nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget med

anmärkningarna ovan och ändringsförslagen nedan.

Detaljmotivering

5 §. I 2 mom. finns en hänvisning till Landsbygdsverkets rätt att utfärda normer. Eftersom regeringen såsom ovan konstaterats har återtagit propositionen om inrättande av Landsbygdsverket har 2 mom. ingen betydelse längre. Utskottet föreslår därför att momentet stryks.

8 §. I paragrafen föreskrivs att staten och centralorganisationerna för lantbruksproducenterna vid förhandlingar skall komma överens om att lägga fram förslag till nationella stöd för Europeiska gemenskapen. I sitt utlåtande anser grundlagsutskottet att formuleringen i 2 mom. absolut måste ses över. Av momentet måste det tydligare framgå att det i alla lägen är statsrådet som har beslutanderätt när det gäller att lägga fram förslag. Utskottet föreslår att momentet i princip omformuleras enligt exemplet i grundlagsutskottets utlåtande. Men utskottet anser det nödvändigt att det är statsrådets som lägger fast tidsfristen. Enligt 1 mom. i propositionen är det också statsrådet som utnämner statens representer till förhandlingarna.

Vidare föreslår utskottet vissa preciseringar i 3 mom. På denna punkt motsvarar innehållet i momentet motiveringen till lagförslaget.

18 §. Grundlagsutskottet anser att bemyndigandet i 3 mom. är alltför öppet. Utskottet föreslår att statsrådets rätt att utfärda förordning enligt 3 mom. preciseras med att tillsynspåföljderna skall samordnas och att billighetsskäl tas med som preciserande grunder i fråga om statsrådets rätt att utfärda förordning.

25 §. Med hänvisning till grunderna i utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår jord- och skogsbruksutskottet att 1 mom. ändras så att de behöriga landsbygdsnäringsmyndigheterna räknas upp exakt i momentet.

27 §. Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår jord- och skogsbruksutskottet att det i paragrafen nämns vilken myndighet som medger undantag. När propositionen om inrättande av Landsbygdsverket har återtagits anser utskottet det vara ändamålsenligt att föreslå att jord- och skogsbruksministeriet skall ha rätt att bevilja undantag. Detta påverkar också reglerna för överklagande. Enligt 7 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen (586/1996) kan beslut av jord- och skogsbruksministeriet överklagas direkt hos högsta förvaltningsdomstolen, om det inte finns specialbestämmelser om detta. Enligt vad utskottet har erfarit är detta olämpligt med tanke på systemets funktion, eftersom ministeriebesluten i detta fall skulle gälla sådana förvaltningsfrågor som vanligen avgörs av någon annan riksmyndighet eller regional myndighet och inte av ett ministerium. Om besvär över dessa beslut hänskjuts direkt till den högsta rättsinstansen skulle den högsta domstolen få ta emot besvär som egentligen hör hemma hos den första besvärinstansen. Därför föreslår utskottet att momentet får ett nytt 4 mom. Det nya momentet föreskriver att ändring i jord- och skogsbruksministeriets beslut om undantag för sökas genom besvär hos landsbygdsnäringarnas besvärsnämnd.

30 §. Bestämmelserna i 2 och 3 mom. hänvisar till Landsbygdsverket. Eftersom propositionen om inrättande av Landsbygdsverket har återtagits har momenten inte längre någon betydelse. Utskottet föreslår därför att 2 och 3 mom. stryks. Efter ändringen finns hela innehållet i paragrafen samlad i 1 mom. Utskottet föreslår därför att den plurala formen i rubriken ändras till singularis.

Förslag till beslut

På grundval av det ovanstående föreslår jord- och skogsbruksutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Lag

om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.	4 kap.
Allmänna bestämmelser	Sänkning och förvägran av stöd
1—4 § (Som i RP)	16 och 17 § (Som i RP)
5 §	18 §
<i>Tillämpning av andra bestämmelser</i> (1 mom. som i RP) (2 mom. <i>utesl.</i>)	<i>Tillsynspåföljder för stöden för växtproduktion i fråga om arealen och den konstaterade växten</i> (1 och 2 mom. som i RP) Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. kan <i>det genom förordning av statsrådet föreskrivas att</i> stödet beviljas på grundval av den konstaterade arealen, <i>om det är nödvändigt för att tillsynspåföljderna skall kunna samordnas eller oskäligen påföljder i övrigt kunna undvikas.</i> (4 mom. som i RP)
2 kap.	
Stödformer och beslut om dem	
6 och 7 § (Som i RP)	
8 §	19—24 § (Som i RP)
<i>Förhandlingsförfarande</i> (1 mom. som i RP) <i>Statsrådet beslutar om framläggande av förslag för Europeiska gemenskapen. Statsrådet fattar beslut i saken också i det fall att något avtal enligt 1 mom. inte fås till stånd före den tidpunkt som statsrådet särskilt angivit (utesl.).</i> Vid förhandlingarna kan också andra frågor behandlas (<i>utesl.</i>) som hänför sig till <i>stödordningarna för jordbruket och trädgårdsnäringen och till jordbrukarnas inkomstbildning.</i>	
3 kap.	5 kap.
Grunder för fastställandet av stöd	Särskilda bestämmelser
9—15 § (Som i RP)	25 § <i>Ansökningsförfarande</i> Det stöd som avses i denna lag skall sökas skriftligen hos <i>den kommunala landsbygdsnäringsmyndigheten, Arbetskrafts- och näringscentralen eller länsstyrelsen på Åland.</i> (2 och 3 mom. som i RP)
	26 § (Som i RP)

27 §

Beviljande av undantag

Jord- och skogsbruksministeriet kan av särskilda skäl bevilja en sökande (utesl.) undantag från andra villkor som föreskrivs i 3 § 2 mom. 2 punkten än åldern. Vid prövningen av om särskilda skäl föreligger skall särdragen hos företagsformen, tidigare stödberättigande produktion samt andra motsvarande omständigheter beaktas.

Jord- och skogsbruksministeriet kan av särskilda skäl bevilja en sökande (utesl.) undantag från det villkor som föreskrivs i 10 § 2 mom. 1 punkten. Vid prövningen av om särskilda skäl föreligger skall den sökandes möjlighet att på ett rimligt avstånd skaffa tillräckligt med åkrar som lämpar sig för odling, idkande av husdjursskötsel i syfte att förvärva inkomster samt andra motsvarande omständigheter beaktas.

Jord- och skogsbruksministeriet kan av särskilda skäl bevilja en sökande (utesl.) undantag från de tekniska krav i fråga om växthusens konstruktioner som avses i 11 § 2 mom. 4 punkten. Vid prövningen om särskilda skäl föreligger

skall de växter som odlas, byggnadsmaterialens lämplighet samt andra motsvarande omständigheter beaktas.

Ändring i beslut som jord- och skogsbruksministeriet fattar med stöd av denna paragraf får sökas genom besvär hos landsbygdsnäringsnämnden på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). (Nytt)

28 §

(Som i RP)

6 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

29 §

(Som i RP)

30 §

Övergångsbestämmelse

(1 mom. som i RP)

(2 och 3 mom. *utesl.*)

Helsingfors den 4 december 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Kalli /cent
medl. Hannu Aho /cent
Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kangas /vänt
Tapio Karjalainen /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Katri Komi /cent

Jari Koskinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Eero Lämsä /cent
Pertti Mäki-Hakola /saml
Olli Nepponen /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Unto Valpas /vänt.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Carl Selenius.

JsUB 15/2001 rd — RP 168/2001 rd